

บทที่ 11

ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายพยาน

.....

เนื่องจากหน้าที่สำคัญของผู้ตรวจการ คือ การบังคับใช้กฎหมายอันได้แก่ พระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 และพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522 ซึ่งจัดเป็นกฎหมายที่มีโทษอาญา เพราะได้บัญญัติให้ผู้กระทำความผิดได้รับการถูปรับ หรือ ถูกจำคุกไว้ อันเป็นโทษทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 18 อย่างไรก็ตาม แม้บทความผิดในกฎหมายข้างต้นส่วนใหญ่ จะกำหนดโทษให้ผู้ตรวจการสามารถเปรียบเทียบปรับได้ ซึ่งในทางปฏิบัติผู้ตรวจการเมื่อพบเห็นการกระทำที่เป็นความผิดซึ่งหน้า ก็จะใช้ความสามารถในการสอบปากคำ เมื่อผู้กระทำความผิดให้การรับสารภาพก็จะทำการเปรียบเทียบปรับคดี รับชำระค่าปรับก็จะทำให้คดีเลิกกันได้โดยง่าย

แต่ถ้าเป็นความผิดที่มีโทษจำคุกอันเป็นการจำกัดอิสรภาพของบุคคล ระบบกฎหมายของประเทศไทยบังคับให้เจ้าหน้าที่ในฐานะผู้กล่าวหาจะต้องมีพยานหลักฐานพิสูจน์ความผิดให้แน่ชัดว่า ผู้ที่กระทำผิดจริง ถ้ายังมีเหตุสงสัย ศาลก็จะยกประโยชน์ให้แก่บุคคลผู้นั้นไป เนื้อหาในบทนี้ จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ตรวจการได้ทราบและเข้าใจในกฎหมายลักษณะพยาน ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานด้านการตรวจการขนส่ง ตั้งแต่การจับกุม รวบรวมพยานหลักฐาน ส่งให้พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการและศาล ดำเนินการตามกรอบของกระบวนการยุติธรรม ดังนั้น เพื่อให้การจับกุมในแต่ละครั้งมีความรอบคอบไม่เสียเปล่า ทั้งจะช่วยให้พนักงานสอบสวนมีความสะดวกในการทำสำนวนคดี ซึ่งเรามักจะพบเสมอว่า ความคืบหน้าของคดีบางคดีที่ผู้ตรวจการไปจับกุมมามีความล่าช้าค้างอยู่ที่พนักงานสอบสวน ผู้เรียบเรียงเชื่อว่า ความล่าช้าของคดีบางส่วนมีสาเหตุมาจากพยานหลักฐานที่พนักงานสอบสวนได้รับจากผู้ตรวจการไม่เพียงพอ หรือเป็นพยานที่รับฟังไม่ได้ ไม่มีน้ำหนัก เป็นต้น จนเป็นเหตุให้มีความล่าช้าดังกล่าว เพราะต้องทำการแสวงหาพยานมาเพิ่มเติมในการทำสำนวนของพนักงานสอบสวนเพื่อส่งพนักงานอัยการ ดังนั้น จึงสมควรที่ผู้ตรวจการจะต้องศึกษาความรู้เกี่ยวกับกฎหมายพยานให้รู้ในเชิงลึก เพื่อจะได้ใช้ประโยชน์ในการทำสำนวนให้รอบคอบ รัดกุมและสัมฤทธิ์ผล โดยมีประเด็นเนื้อหาที่ผู้ตรวจการจำเป็นต้องศึกษา ดังนี้

1. ความสำคัญของพยานหลักฐานในคดีอาญา
2. ชนิดพยานหลักฐาน
3. การรับฟังพยานหลักฐานในคดีอาญา และ พยานหลักฐานที่ต้องห้ามมิให้การรับฟัง

1. ความสำคัญของพยานหลักฐานในคดีอาญา

ในคดีอาญาประเด็นข้อพิพาทหลักคือ จำเลยกระทำความผิดตามที่ฟ้องหรือไม่ โดยต้องพิจารณาทั้งปัญหาข้อเท็จจริงและปัญหาข้อกฎหมาย โดยปัญหาข้อกฎหมายศาลจะวินิจฉัยจากตัวบทกฎหมายได้เอง ผู้ตรวจการไม่มีหน้าที่ต้องอธิบาย อย่างไรก็ตาม สำหรับปัญหาข้อเท็จจริงเป็นหน้าที่ที่ผู้ตรวจการจะต้องพิสูจน์แก่ศาลด้วยการนำพยานหลักฐานมาแสดงว่า ผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดจริง ศาลจะใช้ความรู้สึก ความเห็นส่วนตัว หรือสิ่งอื่นที่ไม่ใช่พยานหลักฐานมาเป็นเกณฑ์อ้างอิงในการวินิจฉัยปัญหาข้อเท็จจริงไม่ได้

ปัญหาข้อเท็จจริง ได้แก่ ปัญหารายละเอียดข้อเท็จจริงต่างๆ ที่เกี่ยวกับการกระทำผิด เช่น จำเลยเป็นคนทำหรือไม่ จำเลยได้กระทำอะไรบ้าง สภาพสถานที่ที่เกิดการกระทำผิด เวลาเกิดเหตุ สภาพแวดล้อมต่างๆ ที่ต้องพิจารณาว่าจำเลยเป็นผู้กระทำ ฯลฯ ที่เกี่ยวข้องกับการกล่าวหาว่าเขาทำผิดอะไร ตัวอย่าง จำเลยได้นำรถยนต์ส่วนบุคคลไปรับส่งคนโดยมีการเรียกเก็บเงินตอบแทนหรือไม่ อย่างเป็นปัญหาข้อเท็จจริงที่ต้องหาพยานที่รู้เห็นมาให้การยืนยัน

ส่วนปัญหาข้อกฎหมาย ได้แก่ ปัญหาการตีความกฎหมาย การวินิจฉัยว่าการกระทำของคดีประกอบความผิดหรือไม่ เช่น ถ้าตามตัวอย่างข้างต้นจำเลยได้ทำเช่นนั้นจริง มีปัญหาว่า การกระทำดังกล่าวผิดมาตรา 23 แห่ง พ.ร.บ. การขนส่งทางบก ฯ หรือไม่ อย่างเป็นปัญหาข้อกฎหมาย

ฉะนั้น ในการจับกุมดำเนินคดีแก่ผู้กระทำผิดทุกครั้ง ผู้ตรวจการจะต้องรวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องทั้งหมด อันได้แก่ พยานวัตถุ พยานเอกสาร หรือพยานบุคคลซึ่งน่าจะพิสูจน์ได้ว่า จำเลยมีผิดหรือบริสุทธิ์ โดยรวบรวมให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพราะประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227 วรรคแรก บัญญัติว่า “ให้ศาลใช้ดุลพินิจวินิจฉัยชี้แจงน้ำหนักพยานหลักฐานทั้งปวงอย่าพิพากษาลงโทษจนกว่าจะแน่ใจว่า มีการกระทำความผิดจริงและจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดนั้น” และวรรคสอง บัญญัติว่า “เมื่อมีความสงสัยตามสมควรว่า จำเลยได้กระทำความผิดหรือไม่ ให้ยกประโยชน์แห่งความสงสัยนั้นให้จำเลย” ดังนั้น ถ้าพยานหลักฐานไม่แน่นเพียงพอ ศาลจะพิพากษายกฟ้อง

2. ชนิดของพยานหลักฐาน

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา สามารถแบ่งประเภทพยานหลักฐานออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ พยานวัตถุ พยานเอกสาร พยานบุคคลคนทั่วไป และพยานบุคคลที่เป็นผู้ชำนาญการพิเศษ ซึ่งเนื้อหาและตัวอย่างในหัวข้อนี้คงไม่ตรงกับข้อเท็จจริงที่พบเห็นในการปฏิบัติงาน ผู้ตรวจการจะต้องนำไปประยุกต์และปรับใช้กับงานของด้านการตรวจการ

2.1 พยานวัตถุ ได้แก่ สิ่งของ อาวุธ รูปภาพ รถยนต์ แผ่นป้ายทะเบียน ผ้าเบรก รอยตำหนิอย่างใดอย่างหนึ่ง บาดแผลความเสียหาย

เอกสารบางอย่าง แม้จะอยู่ในรูปเอกสารแต่ถ้าถูกอ้างในลักษณะวัตถุพยาน ก็จัดเป็นพยานวัตถุได้ด้วย เช่น การอ้างว่าเครื่องหมายเสียภาษีปลอม ลายเซ็นปลอม เอกสารนี้จะอยู่ในฐานะพยานวัตถุ แต่ถ้าพิสูจน์ว่าเอกสารนี้มีเนื้อความว่าอย่างไร จะกลายมาอยู่ในฐานะเป็นพยานเอกสารได้ โดยมีวิธีการสืบพยานวัตถุดังนี้

(ก) การต้องนำพยานวัตถุมาสืบในศาล ทั้งนี้ตาม ป.วิ.อ.มาตรา 241 บัญญัติว่า “สิ่งใดใช้เป็นพยานวัตถุต้องนำมาศาล ในกรณีที่น่ามาไม่ได้ ให้ศาลไปตรวจจรรยาณยังที่ที่พยานวัตถุนั้นอยู่ตามเวลาและวิธีซึ่งศาลเห็นสมควรตามลักษณะแห่งพยานวัตถุ”

ถ้าพยานวัตถุเป็นสิ่งของที่สามารณนำมาศาลได้ เช่น แผ่นป้ายทะเบียนรถ เลขตัวรถ คู่ความก็ต้องนำมาสืบในศาล แต่ถ้าไม่อาจนำมาสืบในศาลได้อาจเป็นเพราะโดยสภาพของวัตถุนั้นเอง ไม่อาจมาศาลได้ เช่น รถยนต์ขนาดใหญ่ เป็นต้น หรือมีความจำเป็นที่จะต้องให้ศาลไปตรวจดูพยานวัตถุ ณ ที่ตั้งอยู่ เช่น ของมีค่ามากอาจมีการสูญหายได้ หรือเคลื่อนย้ายแล้วอาจบอบสลาย เป็นต้น ก็ให้ศาลไปตรวจดูพยานวัตถุ ณ ที่ตั้งอยู่ แต่บทบัญญัติมาตรานี้มิได้บังคับเด็ดขาดว่า ในกรณีที่น่ามาไม่ได้ให้ศาลต้องไปตรวจยังที่ที่พยานวัตถุนั้นต้องอยู่เสมอไป แต่อยู่ในดุลพินิจของศาล ถ้าศาลเห็นว่าไม่มีความจำเป็นต้องไปตรวจ เพราะอาจนำสืบโดยวิธีอื่นแทนได้ เช่น นำสืบด้วยภาพถ่าย แผนที่หรือพยานบุคคลก็ได้ ศาลก็อาจใช้ดุลพินิจสั่งคดีเสียได้

2.2 พยานเอกสาร ได้แก่ เอกสารต่าง ๆ ที่คู่ความอ้างอิงเป็นพยานประกอบเป็นข้ออ้างหรือข้อเถียงของตนในการพิจารณาคดี พยานเอกสารมิใช่หมายความถึงเฉพาะกระดาษที่มีข้อความเขียนหรือพิมพ์ หรือมีเครื่องหมาย มีรูปภาพแสดงไว้เท่านั้น แต่อาจเป็นวัตถุที่ได้ทำให้ปรากฏด้วยตัวอักษร ตัวเลข พัง แผนผัง แบบ ไว้ในวัตถุนั้นก็ได้อีก เช่น ตัวเลขบนหลักโหนด รอยดวงตรา ตัวเลขที่พานท้ายปืน เลขตัวรถ เลขเครื่องยนต์ ฯลฯ โดยมีวิธีการสืบพยานเอกสารดังนี้

(ก) ต้องนำสืบด้วยต้นฉบับเอกสาร ทั้งนี้ตาม ป.วิ.อ.มาตรา 238 บัญญัติว่า “ต้นฉบับเอกสารเท่านั้นที่อ้างเป็นพยานได้ ถ้าหาต้นฉบับไม่ได้ สำเนาที่รับรองว่าถูกต้องหรือพยานบุคคลที่รู้ข้อความก็อ้างเป็นพยานได้

ถ้าอ้างหนังสือราชการเป็นพยาน แม้ต้นฉบับยังมีอยู่จะส่งสำเนาที่เจ้าหน้าที่รับรองว่าถูกต้องก็ได้ เว้นแต่ในหมายเรียกจะบ่งไว้เป็นอย่างอื่น”

จะเห็นได้ว่าการอ้างเอกสารเป็นพยานในคดีอาญา จะต้องนำสืบด้วยต้นฉบับเอกสารเท่านั้น จะใช้สำเนามาสืบแทนไม่ได้

(ข) ข้อยกเว้น

(1) ถ้าหาต้นฉบับไม่ได้ ก็สามารถอ้างสำเนาที่รับรองว่าถูกต้องหรือพยานบุคคลที่รู้ข้อความมาเป็นพยานหลักฐานแทนได้ คำว่า “หาต้นฉบับไม่ได้” เป็นคำที่มีความหมายกว้าง อาจเป็นการหาต้นฉบับไม่ได้ ด้วยเหตุสุดวิสัย ถูกทำลายหรือทางราชการไม่ยอมให้เอกสารนั้นมาก็ได้ เช่น

ต้นฉบับจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าในสมุดทะเบียนส่วนกลางของต่างประเทศ เจ้าหน้าที่ของประเทศนั้นรับรองสำเนาสถานทูตไทยส่งสำเนานั้นมาฟังสำเนานั้นเป็นพยานหลักฐานได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 422/2522)

เจ้าของรถยนต์ที่ศาลริบรื้อของรถรับยนต์คันอ้างว่าไม่รู้เห็นในการกระทำผิด ภาพถ่ายหนังสือรับรองการจดทะเบียนนิติบุคคลของสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทซึ่งแนบมากับคำร้อง และโจทก์ไม่คัดค้านมีคำรับรองสำเนาถูกต้องของผู้รับมอบอำนาจของผู้ร้อง ต้นฉบับอยู่ในสำนวนความที่ศาลจังหวัดอื่น ผู้ร้องจึงไม่ได้ส่งต้นฉบับต่อศาลตาม ป.ว.มาตรา 238 ดังนี้ ไม่ขัดต่อกระบวนการวิธีพิจารณาความ ฟังได้ว่ากรรมการมอบอำนาจโดยถูกต้อง (คำพิพากษาฎีกาที่ 1702/2522)

(2) ถ้าอ้างหนังสือราชการเป็นพยาน แม้ต้นฉบับยังมีอยู่จะส่งสำเนาที่เจ้าหน้าที่รับรองว่าถูกต้องเป็นพยานหลักฐานแทนต้นฉบับก็ได้ เว้นแต่ในหมายเรียกจะบ่งไว้เป็นอย่างอื่น เช่น

จำเลยอ้างต้นฉบับรายงานเบ็ดเสร็จประจำวันของสถานีตำรวจเป็นพยานต่อศาล แต่ผู้บังคับกองตำรวจคัดสำเนาส่งมาให้โดยรับรองว่าเป็นสำเนาอันแท้จริงดังนี้ ถ้าโจทก์มิได้คัดค้านว่าเจ้าหน้าที่คัดสำเนาผิดจากต้นฉบับแล้ว ศาลก็ชอบที่จะฟังสำเนาเอกสารนั้นเป็นพยานหลักฐานได้ตาม ป.วิ.อ.มาตรา 238 หากจำต้องอ้างพยานบุคคลมาสืบประกอบเอกสารที่อ้างนั้นไม่ (คำพิพากษาฎีกาที่ 1719/2494)

อนึ่ง ในบางกรณีแม้สำเนาเอกสารรับฟังเป็นพยานหลักฐานไม่ได้เพราะมิใช่ต้นฉบับต้องห้ามตาม ป.วิ.อ.มาตรา 238 แต่อาจรับฟังเป็นพยานหลักฐานในฐานะพยานวัตถุได้ เช่น

โปยสลากินรวบเป็นภาพถ่ายจากเครื่องถ่ายภาพเอกสาร แต่ภาพถ่ายเอกสารดังกล่าวเป็นบันทึกความจำเกี่ยวกับการเล่นการพนันสลากินรวบมีลักษณะเหมือนเป็นโปยสลากินรวบที่คนเดินโปยหรือเจ้ามือเป็นผู้ทำเพื่อส่งต่อไปเจ้ามือเหนือขึ้นไปอีกทอดหนึ่ง จึงต้องถ่ายสำเนาเก็บไว้เป็นหลักฐานมีจำนวนถึง 656 แผ่น แม้จะรับฟังเป็นพยานเอกสารไม่ได้ เพราะมิใช่ต้นฉบับ แต่ก็ฟังได้ว่าเป็นพยานวัตถุเกี่ยวแก่การเล่นการพนัน จึงรับฟังภาพถ่ายเอกสารดังกล่าวเป็นพยานหลักฐานได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 2572/2540)

2.3 พยานบุคคล ได้แก่ บุคคลธรรมดาไม่จำกัดเพศและวัย แต่ถ้าบุคคลนั้นเป็นเด็กมีอายุไม่เกินสิบแปดปี จะต้องปฏิบัติตามมาตรา 173 ตรี เช่น การจัดให้พยานเด็กอยู่ในสถานที่ที่เหมาะสม การต้องถามผ่านนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์

หลักเกณฑ์ การรับฟังพยานบุคคล ต้องมีลักษณะดังนี้

- 1) สามารถเข้าใจและตอบคำถามได้ และ
- 2) เป็นผู้ได้เห็น ได้ยิน หรือทราบข้อความมาด้วยตนเองโดยตรง เว้นแต่มีกฎหมายบัญญัติไว้โดยชัดแจ้ง หรือมีคำสั่งศาลไว้เป็นอย่างอื่น

ดังนั้น พยานบุคคลที่มีคุณสมบัติตาม 1) และ 2) ไม่ว่าจะเป็นเพศใด ชาติใด ภาษาใด เด็ก หรือผู้สูงอายุ คนหูหนวก คนใบ้ ย่อมอ้างเป็นพยานได้ ในทางตรงกันข้าม ถ้าเป็นคนมีสติปัญญาเพื่อน วิกัลจริตไร้ความจดจำละเอียดอ่อน

2.4 พยานผู้เชี่ยวชาญพิเศษ ได้แก่ ผู้ที่มีความรู้ความชำนาญประสบการณ์เป็นพิเศษในด้านต่างๆ ไม่จำเป็นต้องสำเร็จปริญญาในศาสตร์วิชาแขนงนั้น เช่น ในทางวิทยาศาสตร์ ศิลปะ ฝีมือ พาณิชยกรรม การแพทย์ หรือกฎหมายต่างประเทศ ซึ่งความเห็นของเขาอาจมีประโยชน์ในการวินิจฉัยคดี ในการสอบสวน ได้สวนมูลฟ้อง โดยมีวิธีการสืบพยานผู้เชี่ยวชาญพิเศษดังนี้

(ก) พยานผู้เชี่ยวชาญพิเศษจะต้องมาเบิกความประกอบความเห็น

ป.วิ.อ.มาตรา 243 วรรคสองบัญญัติว่า “ศาลจะให้ผู้เชี่ยวชาญพิเศษทำความเห็นเป็นหนังสือก็ได้ แต่ต้องให้มาเบิกความประกอบหนังสือนั้น ให้ส่งสำเนาหนังสือดังกล่าวแล้วแก่คู่ความ ทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามวันก่อนวันเบิกความ” จะเห็นได้ว่าพยานผู้เชี่ยวชาญพิเศษในคดีอาญา ศาลจะใช้ดุลพินิจสั่งให้ทำความเห็นเป็นหนังสือก็ได้ แต่จะต้องมาเบิกความประกอบความเห็นนั้น เสมอ เพราะการพิจารณาคดีอาญาจะต้องกระทำต่อหน้าจำเลย จำเลยจะได้มีโอกาสซักค้านความเห็นของผู้เชี่ยวชาญพิเศษได้ หากไม่นำผู้เชี่ยวชาญพิเศษมาเบิกความประกอบความเห็นก็รับฟังบันทึกความเห็นเป็นพยานหลักฐานไม่ได้

ทั้งนี้ก็เพื่อให้คู่ความอีกฝ่ายจะได้มีโอกาสซักค้านเพราะความเห็นนั้นอาจเป็นผลร้ายแก่คู่ความฝ่ายนั้นได้ เมื่อคดีนี้ศาลส่งเอกสารฉบับที่อ้างว่าปลอมไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิเศษตรวจพิสูจน์ลายมือชื่อตามคำขอของโจทก์และสั่งให้ทำบันทึกความเห็นเป็นหนังสือ แต่โจทก์ไม่นำผู้เชี่ยวชาญพิเศษมาเบิกความประกอบความเห็นดังกล่าว ดังนั้น บันทึกความเห็นในการตรวจพิสูจน์ลายมือชื่อของโจทก์ดังกล่าวย่อมรับฟังไม่ได้ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3849/2534)

(ข) ข้อยกเว้น

(1) ป.วิ.อ. มาตรา 243 วรรคสอง ที่ว่าต้องมาเบิกความประกอบหนังสือนั้น ศาลฎีกาวินิจฉัยว่ามีใช้บทบังคับเด็ดขาด แต่เป็นดุลพินิจของศาล หากศาล “มิได้สั่งให้ทำความเห็นเป็นหนังสือ” คู่ความย่อมอ้างส่งความเห็นของผู้เชี่ยวชาญพิเศษเป็นพยานต่อศาลได้ โดยผู้เชี่ยวชาญพิเศษไม่ต้องมาเบิกความประกอบ เหตุผลก็เพราะว่าในสภาพปัจจุบันพยานผู้เชี่ยวชาญพิเศษมีจำนวนไม่มากนักไม่เพียงพอกับปริมาณคดี บางคนต้องทำความเห็นค่อนข้างมากหลายเรื่องหลายคดี ไม่มีเวลามาศาล เช่น ผู้เชี่ยวชาญพิเศษที่ตรวจยาเสพติด แพทย์ผู้ตรวจชันสูตรพลิกศพ เป็นต้น เพื่อแก้ไขปัญหาข้อขัดข้องดังกล่าว ศาลฎีกาจึงวินิจฉัยว่า หากศาลมิได้สั่งให้ทำความเห็นเป็นหนังสือ คู่ความย่อมอ้างส่งความเห็นเป็นหนังสือต่อศาลได้ โดยผู้เชี่ยวชาญพิเศษไม่ต้องมาเบิกความประกอบหนังสือ เช่น

ในคดีความผิดฐานปลอมเอกสาร โจทก์ได้ส่งลายมือชื่อทำบันทึกในสัญญาเช่า ไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิเศษตรวจพิสูจน์ว่าเป็นลายมือชื่อของโจทก์หรือไม่ ผู้เชี่ยวชาญพิเศษตรวจพิสูจน์

แล้วลงความเห็นว่าจะไม่ใช้ลายมือชื่อของโจทก์ แต่โจทก์มิได้นำผู้ชำนาญการพิเศษมาเบิกความประกอบความเห็น คดีมีปัญหาว่าศาลจะรับฟังความเห็นของผู้ชำนาญการพิเศษมาลงโทษจำเลยได้หรือไม่ ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ป.วิ.อ.มาตรา 243 วรรคสอง ที่ว่า ศาลจะให้ผู้ชำนาญการพิเศษทำความเห็นเป็นหนังสือก็ได้ แต่ต้องให้มาเบิกความประกอบหนังสือด้วยนั้น บทบัญญัติดังกล่าวให้อำนาจศาลใช้ดุลพินิจที่จะทำหรือไม่ก็ได้ มิใช่บทบังคับเด็ดขาด เมื่อศาลมิได้สั่งให้ทำความเห็นเป็นหนังสือ ก็ย่อมไม่ต้องห้ามมิให้รับฟังความเห็นดังกล่าว (คำพิพากษาฎีกาที่ 4377/2536)

(2) ถ้าจำเลยแถลงยอมรับข้อเท็จจริงว่าแพทย์ได้ตรวจร่างกายผู้เสียหาย และทำบันทึกการตรวจไว้จริง ศาลย่อมรับฟังรายงานการตรวจร่างกายของผู้เสียหายของแพทย์ได้ โดยแพทย์ไม่ต้องมาเบิกความประกอบ เช่น

ในกรณีฐานข่มขืนกระทำชำเรา รายงานการตรวจร่างกายผู้เสียหายตามใบชั้นสุดทราบผลของแพทย์ แม้โจทก์จะไม่ได้นำแพทย์ผู้ตรวจมาเบิกความประกอบ หากจำเลยได้แถลงรับไว้ในรายงานกระบวนการพิจารณาว่าแพทย์ได้ตรวจร่างกายผู้เสียหาย และทำบันทึกการตรวจไว้จริง เอกสารดังกล่าวก็รับฟังเป็นพยานได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 76/2529)

(ค) ระยะเวลาการส่งสำเนาเอกสาร ถ้าศาลมีคำสั่งให้ผู้ชำนาญการพิเศษทำความเห็นเป็นหนังสือ จะต้องส่งสำเนาแก่คู่ความทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 3 วันก่อนวันเบิกความ เหตุผลที่กฎหมายให้ศาลมีคำสั่งให้ผู้ชำนาญการพิเศษทำความเห็นเป็นหนังสือได้ก็เพราะในบางกรณีความเห็นอาจสลับซับซ้อน หากให้ความเห็นด้วยวาจาอาจไม่ครบถ้วนไม่ชัดเจนก็ได้ จึงให้ทำเป็นหนังสือได้แต่ก็ต้องมาเบิกความประกอบอยู่นั่นเอง และจะต้องส่งสำเนาให้จำเลยทราบล่วงหน้าเพื่อจะได้ตรวจดูเสียก่อน

แต่ถ้าศาลมิได้มีคำสั่งให้ผู้ชำนาญการพิเศษทำความเห็นเป็นหนังสือก็ไม่อยู่ในบังคับที่จะต้องส่งสำเนาแก่คู่ความทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 3 วัน ก่อนวันเบิกความตาม ป.วิ.อ. มาตรา 243 วรรคสอง เช่น

โจทก์อ้างผู้ชำนาญการพิเศษมาเป็นพยานเบิกความประกอบรายงานการตรวจพิสูจน์ไม้ของกลางในคดีอาญา มีปัญหาว่าโจทก์ต้องส่งสำเนารายงานการตรวจพิสูจน์ไม้ของกลางให้จำเลยทราบล่วงหน้าหรือไม่ ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ศาลมิได้สั่งให้พยานทำความเห็นเป็นหนังสือ ตาม ป.วิ.อ.มาตรา 243 วรรคสอง จึงไม่ต้องส่งสำเนาหนังสือการตรวจพิสูจน์ไม้ของกลางแก่จำเลยให้ทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 3 วัน ก่อนวันเบิกความ (คำพิพากษาฎีกาที่ 444/2510)

พยานมาเบิกความยังศาล โดยถูกโจทก์อ้างในฐานะเป็นผู้ชำนาญการตรวจลายมือ ศาลไม่ได้สั่งให้พยานทำความเห็นเป็นหนังสือ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 243 จึงไม่อยู่ในบังคับจะต้องส่งสำเนาเอกสารการตรวจลายมือให้จำเลยก่อน 3 วัน (คำพิพากษาฎีกาที่ 588/2499)

3. การรับฟังพยานหลักฐานในคดีอาญา

เนื่องจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226 บัญญัติว่า “พยานวัตถุ พยานเอกสาร หรือพยานบุคคลซึ่งน่าจะพิสูจน์ได้ว่า จำเลยมีผิดหรือบริสุทธิ์ให้อ้างเป็นพยานหลักฐานได้...” ดังนั้น จากบทบัญญัติดังกล่าวจะเห็นว่า พยานหลักฐานที่จะนำมาใช้ในคดีอาญามีขอบเขตที่กว้างมาก เพราะพยานหลักฐานทุกอย่างที่น่าจะพิสูจน์ได้ว่า จำเลยมีผิดหรือบริสุทธิ์ สามารถนำมาใช้ได้หมด ทำให้ยากต่อผู้ตรวจการที่จะหาแนวทางว่าพยานอะไรที่ใช้ได้ อย่างไรก็ตาม ก็มีแนวทางกลับกันที่ศาลฎีกาได้วินิจฉัยว่า พยานหลักฐานอะไรบ้าง หรือลักษณะใดบ้างที่ต้องห้ามมิให้การรับฟังหรืออ้างในคดี จึงได้รวบรวมไว้ดังนี้

3.1 พยานหลักฐานไม่เกี่ยวกับประเด็นแห่งคดี เช่น คดีมีประเด็นข้อหาว่า ผู้ถูกจับกระทำการประกอบกรณสงโดยไม่ได้รับอนุญาต แต่ขอส่งประวัติอาชญากรเป็นพยานเอกสารไม่ได้ เพราะไม่เกี่ยวกับประเด็นแห่งคดี

3.2 คำรับสารภาพในชั้นจับกุมหรือในชั้นรับมอบตัวผู้ถูกจับกุม ว่าตนได้กระทำความผิด ห้ามมิให้รับฟังเป็นพยานหลักฐาน เนื่องจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84 วรรคสี่ บัญญัติว่า “ถ้อยคำใดๆที่ผู้ถูกจับกุมให้ไว้ต่อพนักงานผู้จับกุม หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจในชั้นจับกุมหรือรับมอบตัวผู้ถูกจับกุม ถ้าถ้อยคำนั้นเป็นคำสารภาพของผู้ถูกจับว่าตนได้กระทำความผิด ห้ามมิให้รับฟังเป็นพยานหลักฐาน....” เนื่องจากกฎหมายค้ำนี้ว่าในช่วงนั้นผู้ถูกจับยังอยู่ในภาวะตกใจและไม่มีทนายความให้ความช่วยเหลือ และหากผู้ต้องหาประสงค์จะให้การรับสารภาพ ก็ยังสามารถให้การรับสารภาพในชั้นพนักงานสอบสวนได้

ดังนั้น สำหรับความผิดที่ไม่สามารถเปรียบเทียบปรับได้ ในชั้นการจับกุมของผู้ตรวจการ แม้ผู้ถูกจับจะลงชื่อในแบบบันทึกถ้อยคำโดยให้การรับสารภาพก็ตาม ผู้ตรวจการต้องตระหนักว่า แค่นี้ยังไม่เพียงพอในการเตรียมคดี สิ่งที่ต้องดำเนินการ คือ การหาพยานวัตถุ พยานเอกสาร พยานบุคคล และพยานอื่นๆ มาประกอบคำรับสารภาพให้มากที่สุด

3.3 พยานหลักฐานที่เกิดขึ้นโดยมิชอบ โดยที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226 บัญญัติว่า “พยานวัตถุ พยานเอกสาร หรือพยานบุคคล....ให้อ้างเป็นพยานหลักฐานได้ แต่ต้องเป็นพยานหลักฐานชนิดที่มีได้เกิดขึ้นจากการจงใจ มีคำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกลวง หรือโดยมิ

ชอบประการอื่น...” พยานที่เกิดขึ้นโดยมิชอบนี้ ไม่ว่าจะเกิดขึ้นในชั้นของการจับกุมโดยผู้ตรวจการหรือพนักงานสอบสวน หรือในชั้นศาล ก็ถือเป็นพยานที่รับฟังไม่ได้

3.3.1 การใช้สายลับไปล่อซื้อสิ่งของที่ผิดกฎหมายจากผู้ที่มีไว้เพื่อจำหน่ายอยู่แล้ว ไม่เป็นการแสวงหาพยานหลักฐานโดยมิชอบ แต่เป็นวิธีการแสวงหาพยานเพื่อพิสูจน์ความผิดที่ผู้นั้นมีเจตนากระทำความผิดอยู่แล้ว (เทียบเคียงคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8187/2543 , 592/ 2542 และ 270/2542) แต่ถ้าวัดซื้อคนที่ไม่มีเจตนากระทำความผิด ให้เขาเกิดการกระทำความผิด ย่อมเป็นพยานหลักฐานที่เกิดโดยมิชอบ (เทียบเคียงคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8187/2543)

3.3.2 พยานหลักฐานที่เกิดจากการหลอกลวง ต้องห้ามรับฟังเป็นพยานหลักฐาน เช่น พนักงานสอบสวนรู้อยู่แล้วว่าคดีนี้ไม่มีพยานยืนยันเอาความผิดแก่ผู้ต้องหา แต่หลอกลวงผู้ต้องหาว่ามีพยานยืนยันเอาความผิด ผู้ต้องหาจึงยอมให้การรับสารภาพ ดังนี้ คำรับสารภาพในชั้นสอบสวนของผู้ต้องหาเกิดขึ้นจากการหลอกลวงต้องห้ามรับฟังเป็นพยานหลักฐานตาม ป.วิ.อ.มาตรา 226 (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 598/2484 และ 542-543/2460

ส่วนกรณีที่พนักงานสอบสวนพูดกับผู้ต้องหาว่า ถ้าจริงก็รับเสียโทษจะเบาไม่เป็นคำหลอกลวง คำรับนั้นรับฟังได้ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 157/2467)

การที่จำเลยลงชื่อในแผนที่เกิดเหตุ เพราะพนักงานสอบสวนบอกว่าลงชื่อแล้วกลับบ้านได้ ไม่ได้หมายความว่าจำเลยถูกบังคับหรือหลอกลวง แต่เป็นการลงชื่อโดยสมัครใจเอง (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1644/2531)

3.3.3 พยานหลักฐานที่เกิดขึ้นจากการจูงใจและให้คำมั่นสัญญาโดยมิชอบ ต้องห้ามรับฟังเป็นพยานหลักฐาน เช่น

เจ้าพนักงานตำรวจตรวจค้นตัว ส. พบเมทแอมเฟตามีน จึงจับกุมในข้อหาเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครอง แล้วเสนอว่าหากผู้ถูกจับไปล่อซื้อเมทแอมเฟตามีนจากผู้จำหน่ายให้ก็จะไม่ดำเนินคดี ส.ตกลงยินยอมเป็นสายลับ เจ้าพนักงานตำรวจจึงมอบธนบัตรซึ่งถ่ายเอกสารและลงรายงานประจำวันเกี่ยวกับคดีไว้แล้วให้แก่ ส.ไปล่อซื้อ โดยเจ้าพนักงานตำรวจไปรออยู่ที่ศาลาพักร้อนข้างทาง ห่างจากบ้านจำเลยประมาณ 300 เมตร ไม่เห็นเหตุการณ์ขณะล่อซื้อ ต่อมาประมาณ 30 นาที ส.กลับไปพบเจ้าพนักงานตำรวจพร้อมกับมอบเมทแอมเฟตามีนให้จำนวน 1 เม็ด โดยแจ้งว่าซื้อมาจากจำเลย เจ้าพนักงานตำรวจจึงไปที่บ้านจำเลยแสดงตัวเป็นเจ้าพนักงานตำรวจขอตรวจค้นพบธนบัตรที่ใช้ล่อซื้ออยู่ในกระเป๋ากางเกงข้างขวาของจำเลย และได้จับกุมจำเลยดำเนินคดีในข้อหาจำหน่ายเมทแอมเฟตามีน ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าการที่ ส. อ้างต่อเจ้าพนักงานตำรวจว่าล่อซื้อเมทแอมเฟตามีนมาจากจำเลย ซึ่งเป็นผู้จำหน่ายให้จึงเกิดจากการจูงใจ ให้คำมั่นสัญญาของเจ้าพนักงานตำรวจว่าจะไม่ดำเนินคดีในความผิดที่ ส. ถูกจับกุมโดยมิชอบ และการที่ ส. มาเบิกความยืนยันในชั้นศาลเป็นพยานโจทก์ จึงเป็นพยานชนิดที่เกิดขึ้นจากการจูงใจและให้คำมั่นสัญญาโดยมิชอบของเจ้าพนักงานตำรวจดังกล่าว จึงรับฟังคำเบิกความของ ส. เป็นพยานไม่ได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 226 (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1839/2544)

3.3.4 พยานหลักฐานที่เกิดจากการอุทธรณ์ ทรมาน ใช้กำลังบังคับต้องห้ามรับฟังเป็นพยานหลักฐาน เช่น

คำรับสารภาพในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนที่ได้ความว่า หากจำเลยไม่ให้การรับสารภาพเจ้าพนักงานตำรวจก็ต้องจับกุมภริยาจำเลยและคนในบ้านทั้งหมดด้วยเป็นคำรับสารภาพที่มีเหตุจงใจ และบังคับให้กลัว ไม่อาจรับฟังเป็นพยานหลักฐานพิสูจน์ความผิดของจำเลยได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 473/2539)

แต่ถ้าเจ้าพนักงานตำรวจมิได้ขู่เข็ญจงใจให้ผู้ต้องหารับสารภาพ แต่เป็นเรื่องที่ผู้ต้องหาตัดสินใจรับสารภาพเองโดยสมัครใจ ไม่ต้องห้ามรับฟังเป็นพยานหลักฐานตาม ป.วิ.อ.มาตรา 226 เช่น จำเลยทำผิดกฎหมายแล้วซัดทอดว่ายังมีบุคคลอื่นร่วมกระทำความผิดอีก เจ้าพนักงานตำรวจจึงบอกว่าถ้าจับผู้กระทำความผิดอื่นไม่ได้ก็ต้องจับจำเลย แต่ถ้าตามมาได้ก็จะปล่อยจำเลย ซึ่งก็เป็นการกระทำเพื่อให้ได้ตัวผู้กระทำความผิดไม่ว่าผู้นั้นจะเป็นผู้ใด กรณียังไม่เข้าลักษณะขู่เข็ญหรือกระทำด้วยวิธีการใด ๆ ที่จะให้จำเลยให้การรับสารภาพ (คำพิพากษาฎีกาที่ 4765/2543)

3.4 พยานบอกเล่า

พยานบอกเล่า เป็นพยานบุคคลที่มีใจประจักษ์พยาน หรือ ไม่ใช่พยานที่รู้เห็นเหตุการณ์ แต่เป็นผู้ที่รับการบอกเล่าเหตุการณ์จากผู้ที่จะเห็นเหตุการณ์จริงหรือประจักษ์พยานอีกทีหนึ่ง

การรับฟังพยานบอกเล่าในคดีอาญา แต่จะต้องมีกฎหมาย และแนวทางโดยศาลจะต้องวินิจฉัยตามแนวบรรทัดฐานของศาลฎีกาเป็นหลัก จึงจำเป็นต้องศึกษาว่าศาลฎีกาได้วินิจฉัยในเรื่องการรับฟังพยานบอกเล่าว่าพยานบอกเล่าชนิดใด ลักษณะใด สามารถรับฟังได้บ้าง

ส่วนในเรื่องของน้ำหนักพยานนั้น ถือว่าเป็นพยานบอกเล่ามีน้ำหนักน้อยโดยลำพังยังไม่อาจเชื่อเป็นยุติลงโทษจำเลยในคดีอาญาได้ เว้นแต่จะมีพยานหลักฐานอื่นมาประกอบ หรือมีเหตุผลพิเศษให้เชื่อได้ โดยมีคำพิพากษาวางแนวทางการรับฟังพยานบอกเล่าไว้ดังนี้

3.4.1 คำให้การรับสารภาพของจำเลยในชั้นสอบสวน

แม้คำให้การรับสารภาพในชั้นสอบสวนเป็นเพียงพยานบอกเล่าก็ตาม แต่ถ้าจำเลยให้การปฏิเสธในชั้นศาล โจทก์ย่อมอ้างคำให้การรับสารภาพของจำเลยในชั้นสอบสวนเป็นพยานหลักฐานยื่นจำเลยในชั้นพิจารณาของศาลได้ หากพนักงานสอบสวนได้เตือนจำเลยก่อนให้การแล้วตาม ป.วิ.อ. มาตรา 134 เพราะเข้าข้อยกเว้นที่มีกฎหมายอนุญาตให้รับฟังได้ตาม ป.วิ.พ. มาตรา 95(2) ประกอบ ป.วิ.อ. มาตรา 15

ส่วนในเรื่องของน้ำหนักพยานนั้น มีน้ำหนักน้อย โดยลำพังยังไม่อาจเชื่อเป็นยุติลงโทษจำเลยได้ เว้นแต่มีพยานหลักฐานมาประกอบหรือมีเหตุผลพิเศษให้เชื่อได้ สำหรับเหตุผลที่ทำให้คำให้การรับสารภาพของจำเลยในชั้นสอบสวนมีน้ำหนักน้อยก็เพราะว่าพนักงานสอบสวนดำเนินการไปฝ่ายเดียวโดยฝ่ายจำเลยยังไม่มีโอกาสโต้แย้งคัดค้าน

ข้อยกเว้น

(1) พยานหลักฐานประกอบ หมายถึง พยานหลักฐานอื่นซึ่งมิใช่ส่วนหนึ่งของคำให้การรับสารภาพของจำเลยในชั้นสอบสวน หากแต่เป็นพยานอื่นที่นำไปใช้ประกอบหรือสนับสนุนพยานหลักฐาน หลักคือ เพื่อให้การรับสารภาพของจำเลยในชั้นสอบสวนให้มีความน่าเชื่อถือหรือมีน้ำหนักเพิ่มขึ้น แต่ไม่ต้องถึงกับบ่งชี้ว่าจำเลยกระทำผิดโดยตรง เพราะถ้ามีพยานอื่นเช่นนั้นแล้ว คำรับสารภาพของจำเลยในชั้นสอบสวนก็ไม่จำเป็นในคดีเลย พยานหลักฐานประกอบจะต้องมีคุณสมบัติดังนี้

(ก) ต้องเป็นพยานหลักฐานที่รับฟังได้ หากพยานหลักฐานประกอบเป็นพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นโดยมิชอบต้องห้ามมิให้รับฟังตาม ป.วิ.อ. มาตรา 226 ก็จะนำไปประกอบพยานหลักฐานที่มีข้อบกพร่องหรือชข้อตำหนิไม่ได้

(ข) ต้องมิใช่ส่วนหนึ่งส่วนใดของพยานหลักฐานหลักในกรณีนี้ถือว่าคำให้การรับสารภาพของจำเลยในชั้นสอบสวนเป็นพยานหลักฐานหลัก หากพยานหลักฐานประกอบที่โจทก์นำสืบมีเพียงคำเบิกความของพนักงานสอบสวนผู้สอบสวนคำรับนั้นเอง บันทึกการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพพร้อมภาพถ่าย ซึ่งเป็น ส่วนหนึ่งของพยานหลักฐานหลักคือ คำให้การรับสารภาพของจำเลยในชั้นสอบสวนคดีจึงต้องฟังว่าโจทก์ไม่มีพยานหลักฐานอื่นมาสืบประกอบ คงมีแต่เพียงคำให้การรับสารภาพของจำเลยในชั้นสอบสวนเท่านั้น โดยคำฟังยังไม่อาจรับฟังเป็นยุติลงโทษจำเลยได้ เช่น

ภาพถ่ายและบันทึกการนำตัวผู้ต้องหาชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ เป็นส่วนหนึ่งของคำรับสารภาพของจำเลยในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนเท่านั้น มิใช่พยานหลักฐานที่จะนำมารับฟังประกอบคำรับสารภาพของจำเลยในชั้นจับกุม และชั้นสอบสวนเพื่อให้เห็นว่าจำเลยกระทำผิดตามที่โจทก์ฟ้อง (คำพิพากษาฎีกาที่ 2258/2533)

การรับฟังคำรับชั้นสอบสวนซึ่งจำเลยปฏิเสธชั้นศาลมาใช้ลงโทษจำเลย โจทก์ต้องมีพยานประกอบว่าจำเลยกระทำผิดจริง โดยพยานประกอบนั้นต้องมีคำตำรวจผู้สอบสวนคำรับนั้นเอง (คำพิพากษาฎีกาที่ 1662/2514)

ในคดีลักทรัพย์คำเบิกความของเจ้าพนักงานตำรวจผู้จับกุมและพนักงานสอบสวนที่ว่าจำเลยได้ให้การรับสารภาพในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนว่าได้ร่วมกับพวกลักทรัพย์ของผู้เสียหาย เป็นเพียงพยานบอกเล่าไม่มีน้ำหนักให้รับฟังได้โดยคำฟัง เมื่อจำเลยให้การปฏิเสธในชั้นพิจารณาว่ามีได้กระทำความผิดและโจทก์ไม่มีพยานหลักฐานอื่นพยานหลักฐานของโจทก์จึงไม่มีน้ำหนักให้ฟังว่าจำเลยได้ร่วมกับพวกลักทรัพย์ของผู้เสียหายไป (คำพิพากษาฎีกาที่ 465/2538)

(ค) ต้องเป็นพยานหลักฐานที่สนับสนุนคำรับสารภาพของจำเลยในชั้นสอบสวน ซึ่งเป็นพยานหลักฐานหลักให้น่าเชื่อถือได้มากขึ้นหรือมีน้ำหนักเพิ่มขึ้น แต่ไม่ต้องถึงกับบ่งชี้ว่าจำเลยกระทำผิดโดยตรง เพียงแต่บ่งชี้ไปในทางที่แสดงว่าจำเลยได้เกี่ยวข้องกับกระทำความผิดก็พอแล้ว อาจเป็นพยานแวดล้อมกรณีก็ได้ เช่น

โจทก์ฟ้องว่า จำเลยทั้งสองร่วมกันใช้ปลาทอดผสมสารพิษเมื่อสุนัขของผู้เสียหายตายแล้วเข้าไปลักเอาทรัพย์สินของผู้เสียหายไป จำเลยทั้งสองให้การปฏิเสธในชั้นพิจารณา แม้โจทก์ไม่มีประจักษ์พยานเห็นขณะจำเลยทั้งสองลักทรัพย์สินของผู้เสียหายก็ตาม แต่หลังเกิดเหตุไม่นานเจ้าพนักงานตำรวจตามไปจับกุมจำเลยทั้งสองได้พร้อมของกลางซึ่งเป็นทรัพย์สินส่วนหนึ่งของผู้เสียหายที่ยังยึดเศษปลาที่อยู่ในกระทะที่บ้านของจำเลย ซึ่งเมื่อตรวจพิสูจน์แล้วพบว่ามีส่วนผสมชนิดเม็ดโรมิลติดอยู่ และเป็นสารพิษชนิดเดียวกับที่ติดอยู่ที่เศษปลาทอดในปากสุนัขของผู้เสียหายที่ตาย อันเป็นการบ่งชี้ให้เห็นว่าจำเลยทั้งสองต้องมีส่วนเกี่ยวข้องในการนำอาหารผสมสารพิษดังกล่าว เมื่อสุนัขในบ้านของผู้เสียหาย เพื่อความสะดวกแก่การเข้าไปลักทรัพย์สินในบ้านผู้เสียหาย ทั้งในชั้นจับกุมจำเลยทั้งสองก็ให้การรับสารภาพข้อหาลักทรัพย์ทันที พยานหลักฐานของโจทก์มีความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงสอดคล้องและใกล้ชิดกับการกระทำความผิดของจำเลยทั้งสองมาตลอด จึงบ่งชี้ได้โดยปราศจากข้อสงสัยว่าจำเลยทั้งสองเป็นคนร้ายที่ร่วมกันลักทรัพย์สินของผู้เสียหายไป (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 753/2545)

ในคดีที่โจทก์ฟ้องว่าจำเลยใช้อาวุธมีดฟันผู้ตายโดยเจตนาฆ่า แม้จะไม่มีพยานคนใดรู้เห็นขณะจำเลยใช้มีดฟันผู้ตาย แต่มีพยานประกอบแวดล้อมที่ใกล้ชิดกับกรณีที่เกิดขึ้นคือ ส.ภรรยาจำเลย และ น.แม่ยายจำเลย โดยให้ความจากพยานทั้งสองว่า คืนก่อนวันเกิดเหตุจำเลยและผู้ตายดื่มสุราแล้วทะเลาะทำทายเป็น รุ่งขึ้นเวลาประมาณ 8 นาฬิกา จำเลยและผู้ตายออกจากบ้านไปด้วยกัน โดยจำเลยมีมีดติดตัวไปด้วย ครั้นเวลาประมาณ 12 นาฬิกา จำเลยกลับบ้าน ถูมีดดังกล่าวซึ่งเปื้อนเลือด บอก ส.ว่าได้ฆ่าผู้ตายแล้ว และห้าม ส.ไม่ให้ไปแจ้งความมิฉะนั้นจะฆ่า และเวลาประมาณ 16 นาฬิกา จำเลยไปหา น. บอกว่าได้ฆ่าผู้ตายแล้ว ถ้าใครไปแจ้งตำรวจจะฆ่าให้หมด พยานหลักฐานดังกล่าวเป็นพยานแวดล้อมที่ใกล้ชิดกับกรณีที่เกิดขึ้นอย่างมาก เมื่อฟังประกอบกับที่จำเลยให้การรับสารภาพในชั้นสอบสวนและนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพแล้ว จึงปราศจากข้อสงสัยว่า จำเลยได้กระทำความผิดฐานฆ่าผู้อื่นตาม ป.อ. มาตรา 288 (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2422/2531)

3.4.2 คำบอกกล่าวของผู้ถือทำร้ายก่อนตาย

(ก) ความหมาย คำบอกกล่าวของผู้ถูกทำร้ายก่อนตาย หมายถึง คำกล่าวของผู้ตายที่กล่าวถึงเหตุและพฤติการณ์ที่ถูกทำร้ายให้ตาย ซึ่งใช้เฉพาะในคดีอาญาที่จำเลยถูกฟ้องว่าฆ่าผู้ตายและผู้กล่าวได้ถึงแก่ความตายไปแล้วก่อนเบิกความ

(ข) ถ้ากล่าวในขณะที่รู้ตัวว่าใกล้จะตาย โดยหมดหวังที่จะมีชีวิตรอดอยู่ต่อไปอีกแล้ว รับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ แม้เป็นพยานบอกเล่า เพราะเข้าข้อยกเว้นที่ศาลอนุญาตให้รับฟังได้ตาม ป.ว.พ.มาตรา 95(2) ตอนท้าย ส่วนเหตุผลที่ศาลอนุญาตให้รับฟังก็เพราะว่าคนที่รู้สึกตัวว่าใกล้จะตายหมดหวังที่จะมีชีวิตรอดอยู่ได้แล้วกล่าวถ้อยคำใดนั้น ถือว่ากล่าวโดยสาบานตัวแล้ว และไม่ต้องการกล่าวเท็จก่อเวรกรรมอีกต่อไป จึงรับฟังได้ และมีน้ำหนักค่อนข้างหนักแน่นมั่นคง น่าเชื่อถือกว่าพยานบอกเล่าทั่วไปเช่น

ในขณะที่ผู้ตายถูกยิงรู้ตัวแน่นอนว่าคงจะต้องตาย แต่ยังมีสติได้เล่าเหตุการณ์แก่ตำรวจว่าจำเลยยิงตน หลังจากนั้นไม่นานก็ถึงแก่ความตาย คำบอกกล่าวของผู้ตายที่กล่าวในขณะที่รู้ตัวดีแล้วว่ากำลังใกล้จะตายรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 2414/2515)

คนร้ายใช้ของแข็งตีทำร้ายผู้ตายหลายครั้งเป็นเหตุให้ถึงแก่ความตายก่อนตายพยานทั้งสองพบผู้ตาย ผู้ตายบอกพยานทั้งสองว่าถูกจำเลยใช้ท่อเหล็กตีทำร้ายที่บริเวณกลางซอย พยานทั้งสองจึงนำผู้ตายส่งโรงพยาบาลศิริราช ต่อมาผู้ตายถึงแก่ความตาย ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า แม้ข้อเท็จจริงจะไม่ได้ความชัดเจนว่า ในขณะที่ผู้ตายบอกพยานทั้งสอง ผู้ตายรู้ตัวว่าใกล้จะตายก็ตาม แต่ก็ไม่ปรากฏว่าในขณะที่ผู้ตายมีสติเพื่อนเพราะความเจ็บปวดหรือเพียงแต่บอกตัวคนร้ายโดยการคาดคะเน หากแต่เป็นคำบอกยืนยันตัวคนร้ายต่อพยานทั้งสองโดยมิได้ลังเลใจ แสดงว่าผู้ตายจำคนร้ายได้แน่นอนว่าเป็นจำเลยจริง คำบอกเล่าในลักษณะนี้ ย่อมรับฟังได้ในฐานะที่เป็นคำกล่าวในเวลาใกล้ชิดกับเหตุ โดยไม่มีโอกาสที่ผู้บอกเล่าจะคิดใส่ความปรักปรำได้ทัน ย่อมเป็นพฤติการณ์รับฟังประกอบพยานหลักฐานอื่นได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 2123/2541)

(ค) นำหนักคำพยาน

คำบอกกล่าวของผู้ตายที่กล่าวในขณะที่รู้ตัวว่าใกล้จะตาย แม้เป็นพยานบอกเล่าแต่มีน้ำหนักค่อนข้างหนักแน่นมั่นคง นำเชื่อถือกว่าพยานบอกเล่าทั่วไป แต่ลำพังคำบอกกล่าวของผู้ตายอย่างเดียวก็ยังไม่อาจเชื่อเป็นยุติลงโทษจำเลยในคดีอาญาได้เว้นแต่มีพยานหลักฐานอื่นมาประกอบหรือมีเหตุผลพิเศษให้เชื่อได้

เหตุผลที่ทำให้มีน้ำหนักค่อนข้างหนักแน่นมั่นคง ก็เพราะว่าผู้ตายที่ถูกทำร้ายได้สัมผัสเห็นและทราบเหตุการณ์ด้วยตนเองโดยตรง ย่อมทราบดีว่าใครเป็นคนทำร้าย และการที่ผู้ตายกล่าวในขณะที่รู้ตัวว่าใกล้จะตายหมดหวังที่จะมีชีวิตรอดอยู่ต่อไปอีกแล้ว ย่อมถือว่าเป็นการกล่าวภายใต้ความศักดิ์สิทธิ์เช่นเดียวกับคำเบิกความที่สาบานตนแล้ว และผู้ที่กำลังใกล้จะตายย่อมที่จะไม่กล่าวเท็จปรักปรำผู้อื่นอันเป็นการก่อเวรกรรมให้ติดตัวอีกต่อไป เช่น

ลำพังคำบอกเล่าของผู้ตายเพียงปากเดียวว่าจำเลยเป็นคนยิง แม้จะฟังว่าผู้ตายในขณะที่รู้ตัวว่าจะตาย แต่ไม่มีพยานอื่นประกอบให้นำเชื่อว่าจำเลยเป็นคนร้ายรายนี้จริง ก็ไม่อาจรับฟังลงโทษจำเลยได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 2081/2531)

พยานโจทก์ในที่เกิดเหตุ ไม่มีใครเห็นจำเลยว่าเป็นคนร้าย มีแต่คำของผู้ตายที่บอกหลังจากถูกยิงว่าจำเลยเป็นคนยิง คำของผู้ตายที่ระบุชื่อคนร้ายที่ทำร้ายตนในขณะที่รู้ว่าตนเองจะถึงแก่ความตายนั้น รับฟังได้ว่าผู้ตายได้ระบุชื่อคนร้ายเช่นนั้นจริง แต่ก็มีได้หมายความว่าจำเป็นต้องรับฟังว่าผู้ที่ถูกระบุชื่อได้ทำร้ายผู้ตายจริงเสมอไป เพราะผู้ตายอาจเห็นจำผิดพลาดหรือมีอุปทานไปก็ได้ เฉพาะอย่างยิ่งคดีนี้ผู้ตายเห็นคนร้ายในที่มีแสงสว่างจากดวงจันทร์เท่านั้น ความผิดพลาดอาจมีขึ้นได้ การระบุชื่อคนร้ายของผู้ตายเป็นพยานหลักฐานอย่างหนึ่งที่ใช้ประกอบพยานหลักฐานอื่นให้มีน้ำหนัก

มันคงยิ่งขึ้น เมื่อพยานหลักฐานอื่นไม่ยืนยันว่าจำเลยเป็นคนร้าย คำของผู้ตายที่ระบุชื่อจำเลยโดยลำพัง จึงไม่มีน้ำหนักให้ฟังว่าจำเลยเป็นคนร้ายรายนี้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 762/2514)

ข้อยกเว้น

(1) พยานหลักฐานประกอบ หมายถึง พยานหลักฐานที่รับฟังได้และมีใช้ส่วนหนึ่งของคำบอกกล่าวของผู้ตาย คือต้องมีใช้คำพยานอีกคนหนึ่งหรือหลายคนที่ได้รับคำบอกกล่าวมาจากผู้ตาย หากแต่เป็นพยานอื่นที่นำไปใช้ประกอบหรือสนับสนุนพยานหลักฐานหลัก คือ คำบอกกล่าวของผู้ตายให้มีความน่าเชื่อถือหรือมีน้ำหนักเพิ่มขึ้น แต่ไม่ต้องถึงกับบ่งชี้ว่าจำเลยกระทำผิดโดยตรง เพียงแต่บ่งชี้ไปในทางที่แสดงว่าจำเลยได้เกี่ยวข้องกับกระทำความผิดก็พอแล้ว อาจเป็นพยานแวดล้อมกรณีก็ได้

(2) กรณีมีเหตุผลพิเศษ หากไม่มีเหตุระวางสงสัยว่าผู้ตายเกลียดใส่ร้ายปรักปรำจำเลย หรือสงสัยว่าเป็นการระบุชื่อคนร้ายผิดตัว อาจรับฟังลงโทษจำเลยได้โดยไม่ต้องพยานหลักฐานอื่นมาประกอบ เช่น

หลังจากผู้ตายถูกทำร้ายแล้ว ผู้ตายระบุชื่อจำเลยกับพวก 2 คน ในขณะที่ผู้ตายอาการเพียบหนักกว่าเป็นผู้ทำร้าย ครั้งแรกขณะผู้ตายนอนอยู่บนรถสามล้อหน้าสถานีอนามัย ครั้งที่สองขณะอยู่บนรถยนต์ระหว่างทางนำผู้ตายส่งโรงพยาบาลกาฬสินธุ์ และครั้งที่สามโจทก์ร่วมเป็นผู้ถามที่โรงพยาบาลกาฬสินธุ์ขณะผู้ตายมีอาการเพียบหนักทรมานทรมาย ผู้ตายก็ยืนยันว่าจำเลยกับพวกเป็นผู้ทำร้ายเช่นเดิม ต่อจากนั้นผู้ตายก็พูดไม่ได้แล้ว แสดงว่าผู้ตายกล่าวยืนยันว่าจำเลยเป็นคนร้ายในขณะรู้ตัวว่าใกล้จะตายคำกล่าวเช่นนี้ย่อมรับฟังได้ว่าเป็นความจริง (คำพิพากษาฎีกาที่ 1059/2531)

3.5 พยานขัดทอด

3.5.1 ความหมาย

คำว่า พยานขัดทอด หมายถึง ถ้อยคำของบุคคลที่มีส่วนรู้เห็นเป็นใจในการกระทำผิด ที่ให้การปรักปรำเป็นผลร้ายแก่ผู้ร่วมกระทำความผิดด้วยกัน โดยอาจจะจะเป็นประจักษ์พยานเบิกความโดยตรงต่อศาลหรือเป็นพยานบอกเล่าที่ให้การไว้ในชั้นสอบสวนก็ได้ แต่ถ้ากระทำไปโดยไม่รู้ข้อเท็จจริง มิได้ร่วมรู้เห็นเป็นใจด้วยก็ไม่ใช่พยานขัดทอด

3.5.2 ถ้าเกิดขึ้นและได้มาโดยชอบ ก็รับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ เพราะไม่มีกฎหมายห้ามมิให้รับฟังพยานหลักฐานชนิดนี้ แต่จะต้องแยกพิจารณาพยานขัดทอดออกเป็น 2 กรณี

(ก) พยานขัดทอดที่มากเบิกความปรักปรำจำเลยต่อศาล มิใช่พยานบอกเล่าแต่เป็นประจักษ์พยาน ไม่มีกฎหมายห้ามมิให้รับฟัง จึงเป็นพยานหลักฐานที่รับฟังได้ แต่มีน้ำหนักน้อย เช่น

แม้ ส. กับ ป. พยานโจทก์จะมีพฤติการณ์เป็นผู้ร่วมกระทำความผิดด้วยกันกับจำเลย แต่เมื่อโจทก์ได้กั้นคนทั้งสองไว้เป็นพยาน คำเบิกความของพยานทั้งสองปากรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ แต่

มีน้ำหนักน้อย ถ้าโจทก์มีพยานอื่นประกอบกับรับฟังลงโทษจำเลยได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 3611/2528, 968/2529 และ 4512/2530)

ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องสนับสนุนให้เกิดการกระทำผิด แต่โจทก์มิได้ฟ้องเป็นจำเลย กฎหมายมิได้ห้ามโจทก์อ้างเป็นพยาน เมื่อเป็นผู้ได้เห็นหรือทราบเรื่องการกระทำผิด คำเบิกความก็ไม่ต้องห้ามมิให้รับฟัง แต่ต้องพิเคราะห์ด้วยความระมัดระวังว่าพยานจะเบิกความเพื่อขัดทอดจำเลยหรือให้ตนรอดพ้นจากการถูกฟ้องร้องลงโทษหรือไม่ (คำพิพากษาฎีกาที่ 1640/2526)

(ข) พยานขัดทอดที่ให้การปรักปรำจำเลยไว้ในชั้นสอบสวนนอกจากมีฐานะเป็นคำขัดทอดของผู้กระทำผิดด้วยกันแล้ว ยังมีฐานะเป็นพยานบอกเล่าด้วย หากไม่ได้ตัวพยานมาเบิกความต่อศาล เดิมเคยมีคำพิพากษาฎีกาที่ 758/2487 วินิจฉัยว่า คำขัดทอดในชั้นสอบสวน รับฟังเป็นพยานในชั้นศาลไม่ได้ เพราะเป็นพยานบอกเล่า แต่ในปัจจุบันศาลฎีกาวินิจฉัยว่าคำขัดทอดในชั้นสอบสวนนี้ไม่ต้องห้ามรับฟังในฐานะที่เป็นพยานบอกเล่าแล้ว ดังนั้น ย่อมรับฟังได้ เพราะไม่มีกฎหมายห้ามมิให้รับฟัง แต่มีน้ำหนักน้อยกว่าคำขัดทอดในชั้นศาล เช่น

3.5.3 น้ำหนักคำพยาน

คำพยานขัดทอด มีน้ำหนักน้อย ศาลต้องรับฟังด้วยความระมัดระวังโดยลำพังยังไม่อาจเชื่อเป็นยุติลงโทษจำเลยในคดีอาญาได้ เว้นแต่มีพยานหลักฐานอื่นมาประกอบหรือมีเหตุผลพิเศษ

ส่วนเหตุผลที่ทำให้พยานขัดทอดมีน้ำหนักน้อย ต้องรับฟังด้วยความระมัดระวังก็เพราะว่าพยานอาจจะขัดทอดจำเลยเพื่อให้ตนพ้นผิดหรือให้รับผิดน้อยลงหรือในบางกรณีพยานอาจมีความไม่พอใจหรือคิดแค้นจำเลยอยู่ก่อนแล้ว จึงได้ขัดทอดโดยการสร้างเรื่องหรือเพิ่มความรุนแรงเกี่ยวกับการกระทำของจำเลยให้ดูผิดร้ายแรงเกินกว่าที่เป็นจริง

ดังนั้น ผู้ตรวจการในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่เบื้องต้นที่ใกล้ชิดกับเหตุการณ์มากที่สุด จะต้องศึกษาทำความเข้าใจในเรื่องพยานหลักฐานให้มาก เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมเข้าไว้ในสำนวนมากที่สุด ซึ่งจะนำไปเกิดความสะดอกแก่พนักงานสอบสวนที่ทำสำนวนคดีต่อไป

.....